

Dr hab. Robert Kmieciak, prof. nadzw.
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Poznań, 30 lipca 2016 r.

**Ocena osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych i organizacyjnych
dra Arkadiusza Ptaka w związku z wnioskiem o nadanie stopnia doktora
habilitowanego w obszarze nauk społecznych - dyscyplina nauki o polityce**

Dr Arkadiusz Ptak jest absolwentem Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (obecnie Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa). Studia magisterskie na kierunku politologia ukończył z wynikiem bardzo dobrym w 1999 r. obroną pracy magisterskiej pt. *Zamówienia publiczne jako element racjonalizacji wydatków w gminie*, która została przygotowana pod kierunkiem prof. dr. hab. Jerzego Babiaka. Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę w administracji samorządowej, nadal jednak zajmując się badaniami dotyczącymi problematyki władzy lokalnej. W dniu 5 listopada 2001 roku Rada Naukowa ówczesnego Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa podjęła decyzję w sprawie wszczęcia Arkadiuszowi Ptakowi przewodu doktorskiego, wyznaczając na promotora prof. dr. hab. Jerzego Babiaka. Obrona pracy doktorskiej pt. *Rozwój samorządu terytorialnego w Polsce w świetle rozwiązań europejskich* miała miejsce 25 kwietnia 2005 r. Na jej podstawie Rada Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu nadała Arkadiuszowi Ptakowi stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce.

Pracując w administracji samorządowej dr Ptak rozwijał równocześnie karierę akademicką. W latach 2007-2012 pracował w Zakładzie Zasobów Poznawczych Człowieka na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym UAM w Kaliszu, na stanowisku

starszego wykładowcy oraz adiunkta. Z kolei w latach 2013-2015 był zatrudniony jako adiunkt w Zamiejscowym Wydziale Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego w Katedrze Administracji, Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego.

Oceniając osiągnięcia dr. Arkadiusza Ptaka nie można pomijać jego bogatych pozanaukowych doświadczeń zawodowych. Wieloletnia praca w strukturach samorządowych oraz zdobyte w tym czasie kompetencje i umiejętności wpłynęły bez wątpienia na jakość podjętych przez Habilitanta badań, nadając im jednocześnie bardziej użyteczny charakter. Pamiętać należy, że obecnie tego typu doświadczenia są szczególnie cenne w ramach praktycznego profilu kształcenia na wyższych uczelniach.

Ocena osiągnięć naukowo-badawczych

Przedstawione do oceny osiągnięcia naukowe dr. Arkadiusza Ptaka obejmują autorstwo dwóch monografii, współredakcję jednej pracy zbiorowej, sześć artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych (w tym dwa w języku angielskim), dwadzieścia trzy rozdziały w pracach zbiorowych (w tym siedem w języku angielskim) oraz dwie recenzje publikacji naukowych. W sumie zatem dorobek naukowy Habilitanta obejmuje 34 pozycje.

Przechodząc do szczegółowej oceny publikacji dr. Arkadiusza Ptaka wyróżnić należy kilka wiodących nurtów badawczych dotyczących takich kwestii jak: tradycje samorządu terytorialnego w Polsce, wybory do samorządu terytorialnego, rola samorządu w procesie integracji Polski z Unią Europejską, analiza zadań realizowanych przez samorząd terytorialny, ewolucja i perspektywy rozwoju samorządu terytorialnego oraz funkcjonowanie władzy lokalnej w kontekście rozwoju obszarów wiejskich i ich jednostek pomocniczych.

Ważną pozycję w dorobku naukowym dr. Arkadiusza Ptaka zajmują dwie recenzowane monografie: *Samorząd miejski Pleszewa w okresie międzywojennym 1919-1939*, Pleszew 2007 oraz *Rywalizacja polityczna w samorządach lokalnych. Studium wybranych gmin*, Poznań-Kalisz 2011.

Wartość pierwszej z wymienionych książek wyznacza przede wszystkim solidna kwerenda archiwalna oraz wykorzystanie zasobów lokalnej prasy drukowanej, dzięki czemu praca zyskała dodatkowy, popularyzatorski wymiar i stała się wiarygodnym źródłem wiedzy na temat funkcjonowania władzy lokalnej w międzywojennym Pleszewie. Tematyka historyczna została podjęta także w innych publikacjach Habilitanta. Warto w tym miejscu wymienić ważne z punktu widzenia badań lokalnych i regionalnych, a zawarte w pracach zbiorowych artykuły, jak na przykład: *Wielkopolski samorząd okresu międzywojennego (1918-1939)* czy *Lokalna scena polityczna w samorządzie miejskim województwa poznańskiego okresu międzywojennego (1919-1939). Studium przypadku*.

Druga z wymienionych wyżej monografii ma charakter jednoznacznie politologiczny. Jej celem była analiza zjawiska rywalizacji politycznej w samorządach lokalnych na przykładzie siedmiu gmin południowej Wielkopolski. Bez wątpienia jest to prawidłowo skonstruowane pod względem metodologicznym i interesujące poznawczo dzieło, w którym dr Arkadiusz Ptak zaprezentował wysokie kompetencje naukowe. Kwestie wyborów samorządowych Habilitant podjął także w kilkunastu artykułach zawartych w czasopismach i pracach zbiorowych. Szczególnie pozytywnie ocenić należy takie teksty jak: *Głosy nieważne w elekcjach samorządowych – „Przegląd Politologiczny”* 2012, nr 4; *Lokalne elity w Polsce u progu zmian ustrojowych* (współautorstwo) – „*Samorząd Terytorialny*” 2012, nr 6 czy *Implikacje zmian normatywnych oraz politycznych dla struktury rywalizacji wyborczej w elekcjach samorządowych*, (w:) *Wieloaspektowość samorządności gminnej w Polsce*, pod red. B. Nawrota, J. Pokładeckiego, Poznań 2011. Nie wszystkie jednak publikacje dotyczące wyborów samorządowych zasługują na jednakowe uznanie. Na tle wyżej wymienionych przeciętnie prezentują się artykuły zawarte w „*Roczniku Pleszewskim*”. Mają one w istocie rzeczy charakter opisowy i być może w przyszłości zyskają nieco jako materiał historyczny, co nie zmienia faktu, że dzisiaj ich wartość naukowa jest niewielka.

Zawarte powyżej uwagi krytyczne nie zmieniają jednak pozytywnej oceny dorobku naukowego dr. Arkadiusza Ptaka. Wysoko należy ocenić najważniejsze

artykuły Habilitanta, które zostały wskazane jako szczególne osiągnięcie naukowe. Wyróżnić tu trzeba teksty zawarte w cieszących się zasłużoną renomą „Studiach Regionalnych i Lokalnych”, a mianowicie: *Wybory sołtysów i rad sołeckich. W poszukiwaniu prawideł rywalizacji wyborczej w organach pomocniczych samorządów gmin wiejskich w Polsce* oraz *Lokalna społeczność w procesie tworzenia funduszu sołeckiego*. Tematyka artykułów odzwierciedla główny nurt zainteresowań badawczych dr. Arkadiusza Ptaka, który dotyczy jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego, ze szczególnym uwzględnieniem sołectw. W tej mierze największą uwagę należy jednak skoncentrować na będącej podstawą oceny osiągnięć naukowych Habilitanta monografii pt. *Sołectwa w lokalnym systemie władzy*, Warszawa 2016. Książka ta jest bez wątpienia zwieńczeniem procesu badań, których częściowe efekty zostały zawarte między innymi w przywołanych wyżej artykułach. Nie jest to jednak zarzut, a jedynie podkreślenie budzącej uznanie konsekwencji badawczej, dzięki której dr Arkadiusz Ptak rozwijał sukcesywnie umiejętności analityczne dotyczące samorządu terytorialnego i polityki lokalnej.

Recenzowana monografia składa się z wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia i bibliografii. Jej struktura ma charakter problemowo - chronologiczny i pozostaje w ścisłym związku z zawartymi we wstępie hipotezami i problemami badawczymi.

W rozdziale pierwszym Autor skoncentrował się na zaprezentowaniu zastosowanych podczas badań ram teoretycznych. W tym kontekście umiejętnie wskazał, w których fragmentach pracy zastosowanie znalazły: teoria wymiany społecznej, teoria racjonalnego wyboru, teoria kapitału społecznego oraz teoria klientelizmu. Wypada żałować, że dr Arkadiusz Ptak w równie spójny sposób nie odwołał się do teoretycznych podstaw samorządności. W pracy brakuje pogłębionych rozważań dotyczących pojęcia i istoty samorządu, jego wielowymiarowości, klasyfikacji, a także możliwych kierunków rozwoju. W monografii odnoszącej się do potrzeby pogłębiania procesów decentralizacji warto było na przykład odnieść się do koncepcji *local governance*. Dostatecznie powierzchowne odwołanie się do teorii samorządu to trochę za mało, szczególnie że Habilitant nie uniknął błędów wskazując na przykład Rudolfa von Gneista jako głównego przedstawiciela teorii państwowej.

Druga część rozdziału prezentuje się jednak znacznie lepiej. Autor kompetentnie scharakteryzował wykorzystane w pracy metody i techniki badawcze, co podnosi walor poznawczy zawartego w monografii materiału. Ponadto precyzyjnie wskazał obszar badań podkreślając, że wybór województw wielkopolskiego i lubelskiego podyktowany był zróżnicowanym charakterem obu regionów w ujęciu historycznym i kulturowym oraz odmiennym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego. Takie podejście należy uznać za właściwe, bowiem dzięki niemu Habilitant uzyskał zróżnicowany materiał badawczy.

Rozdział drugi w znacznej mierze poświęcony jest rozważaniom historycznym. Dr Ptak w instruktywny sposób przedstawił proces kształtowania się urzędu sołtysa od średniowiecza do czasów współczesnych. Drobne uwagi krytyczne dotyczą jedynie charakterystyki okresu zaborów. Szkoda, że opisując rozwój samorządu wiejskiego na ziemiach polskich Habilitant nie wspomniał o naszych rodzimych doświadczeniach, jak chociażby o gminie wiejskiej na obszarze Rzeczypospolitej Krakowskiej, której centralną postacią był wybierany wójt. Interesującym przykładem rozwoju szeroko rozumianych procesów samorządowych na terenach wiejskich było również utworzone w 1816 r. przez Stanisława Staszica Hrubieszowskie Towarzystwo Rolnicze Ratowania się Wspólnie w Nieszczęściach, którym kierował początkowo dziedziczny, a później mianowany przez władze administracyjne wójt. Towarzystwo jest oczywiście traktowane przede wszystkim jako organizacja prekursorska w stosunku do ruchu spółdzielczego, jednak biorąc pod uwagę jego służący lokalnemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu zakres działań, jak i będący przedmiotem zainteresowania Habilitanta obszar Lubelszczyzny, należało o nim wspomnieć. Nie zmienia to jednak generalnie wysokiej oceny treści zawartych w rozdziale drugim. Wartość prezentowanego materiału podnosi ponadto spójna charakterystyka procesów zachodzących na polskiej wsi, takich jak: deruralizacja, dezagraryzacja czy restratyfikacja.

Rozdział trzeci poświęcony jest zebraniom wiejskim jako formom demokracji bezpośredniej. Rozważania z tego zakresu zostały poprzedzone interesującym wprowadzeniem dotyczącym kształtowania się i rozwoju demokracji, ze szczególnym

uwzględnieniem instytucji demokracji bezpośredniej. Najbardziej wartościowe poznawczo są jednak te części rozdziału, w których Habilitant dążył do ustalenia kompetencji i przebiegu zebrań wiejskich, problemów jakie zgłaszają mieszkańcy w ich trakcie, a także poziomu zaangażowania obywateli w sprawy lokalne. Wymagało to ze strony Autora niezwykle żmudnej pracy związanej z analizą rozproszonego materiału źródłowego zawartego w statutach gmin, sołectw czy protokołach z zebrań wiejskich i sołeckich. Dotyczy to również końcowej części rozdziału, w której dr Ptak wskazał na fundusz sołecki jako instrument wzmacniania podmiotowości zebrań wiejskich.

Równie wysoko należy ocenić rozdział czwarty odnoszący się do procesu rywalizacji wyborczej w sołectwach. Zawarte są w nim bardzo interesujące wyniki badań Autora dotyczące cech uniwersalnych, ale przede wszystkim specyfiki sołeckiego systemu wyborczego. Dr Arkadiusz Ptak odniósł się w tym kontekście między innymi do kwestii konkurencyjności wyborów sołeckich oraz sposobów prowadzenia kampanii wyborczych. Bardzo wartościowe są również ustalenia Habilitanta na temat frekwencji na zebraniach wiejskich wybierających sołtysa i radę sołecką. Szczególnie interesujące jest ujęcie problematyki partycypacji wyborczej na tle różnic regionalnych występujących w województwach wielkopolskim i lubelskim. Dobrym pomysłem jest również porównanie frekwencji w wyborach sołeckich z udziałem w wyborach samorządowych oraz do Parlamentu Europejskiego. W tym kontekście należy jednak zauważyć, że dr Ptak nie odwołał się do interesującego z punktu widzenia prowadzonych badań materiału porównawczego, jakim jest analiza wyników wyborów do samorządu rolniczego, który od połowy lat 90. jest formalnym reprezentantem środowiska wiejskiego. Członkami działających w Polsce izb rolniczych są wszyscy podatnicy podatku rolnego oraz podatku dochodowego z działów specjalnych produkcji rolnej, a więc w przeważającej części mieszkańcy sołectw będących przecież przedmiotem zainteresowania Habilitanta. Bardzo wartościowe byłoby zatem porównanie frekwencji w wyborach sołeckich z wyborami do izb rolniczych, w których – co ciekawe – w latach 2011 i 2015 największy udział wyborców odnotowano w województwie lubelskim.

W ostatnim rozdziale monografii dr Arkadiusz Ptak scharakteryzował rolę sołtysów w lokalnym systemie władzy. Wychodząc od określenia formalnych kompetencji sołtysów Autor skoncentrował się w dalszej części prezentowanego materiału na cechach socjodemograficznych współczesnych sołtysów. Z politologicznego punktu widzenia niezwykle interesująca jest ostatnia część rozdziału, w której Habilitant wskazał na relacje pomiędzy głównymi aktorami lokalnej i sublokalnej polityki, a mianowicie wójtami i sołtysami. W tym kontekście najbardziej intrygująca okazała się próba uchwycenia nieformalnych związków, które determinują wzajemne relacje, szczególnie w okresie wyborów lokalnych.

Zbliżając się do podsumowania dorobku naukowego dr. Arkadiusza Ptaka należy podkreślić jego wysoką jakość i spójność. Największe uznanie budzą publikacje Habilitanta dotyczące roli jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego w lokalnym systemie władzy w Polsce. W tym obszarze dr. Ptaka można zaliczyć do grona najbardziej kompetentnych badaczy, a jego publikacje będą z pewnością ważnym punktem odniesienia dla politologów zajmujących się problematyką władzy lokalnej. Warto odnotować, że część artykułów naukowych Habilitanta zostało wydrukowanych w czasopismach znajdujących się w bazie JCR i na liście ERIH.

Nie wszystkie podlegające ocenie elementy dorobku naukowego dr. Arkadiusza Ptaka wypadają jednak tak pozytywnie. Współczynnik cytowań prac Habilitanta (baza Web of Science) – h-index 2 należy uznać za niski. Jest to jednak, jak się wydaje, problem wielu badaczy koncentrujących swoje zainteresowania na tematyce sublokalnej, która z natury rzeczy nie przyciąga nadmiernej uwagi ogólnopolskich, a tym bardziej światowych kręgów naukowych.

Dr Arkadiusz Ptak nie kierował międzynarodowymi projektami badawczymi, ale warto zwrócić uwagę na doświadczenia Habilitanta w ramach projektów krajowych. Jego ważnym osiągnięciem było kierowanie projektem *Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich z funduszy UE w opinii wójtów i sołtysów* (Warszawa 2014), który został zrealizowany na zlecenie Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA. Dr Ptak był autorem koncepcji badań oraz raportu metodologicznego

i podsumowującego projekt. Ponadto Habilitant był członkiem zespołu badawczego w projekcie *Wydatki na usługi komunalne w strukturze wydatków mieszkańców gmin – ocena w układzie regionalnym*, realizowanym w latach 2014-2015 w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie oraz koordynatorem ds. naukowo-badawczych w projekcie *Diagnoza jakości usług publicznych na Ziemi Pleszewskiej*, finansowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w latach 2012-2014.

Dr Arkadiusz Ptak nie ma w swoim dorobku międzynarodowych, a także krajowych nagród akademickich za działalność naukową. Warto jednak odnotować nagrodę Marszałka Województwa Wielkopolskiego „Izabella” za publikację *Wędrowki po dawnym Pleszewie*, której był współautorem. Publikacja znalazła się w gronie pięciu najlepszych w kategorii „Monografie krajoznawcze oraz inne opracowania krajoznawcze”.

Aktywność badawcza Arkadiusza Ptaka po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce wyrażała się również poprzez udział w konferencjach naukowych. W okresie podlegającym ocenie Habilitant wystąpił z referatami na dwudziestu konferencjach i seminariach, w tym organizowanych przez duże ośrodki akademickie, takie jak Warszawa, Kraków czy Poznań.

Konkludując, osiągnięcia naukowe doktora Arkadiusza Ptaka mieszczą się w zakresie nauk o polityce, a prezentowany dorobek cechuje się dużą wartością poznawczą i stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny. Monografie i artykuły prezentują się bardzo dobrze pod względem warsztatowym. Świadczy to o solidności i staranności Autora w przygotowaniu materiałów do druku. Szczególnie cenne są publikacje dotyczące jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego, które potwierdzają wysokie kompetencje merytoryczne Habilitanta oraz umiejętność właściwej analizy politologicznej.

Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

Ważną sferą aktywności zawodowej dr. Arkadiusza Ptaka jest działalność dydaktyczna. Wśród wykładanych przedmiotów, które związane są z naukowymi zainteresowaniami Habilitanta, wymienić należy między innymi takie jak: *Podstawy politologii, Współczesne systemy polityczne, Samorząd terytorialny w UE, Ustrój samorządu terytorialnego, Organizacja i zarządzanie w administracji publicznej*. Jest wielce prawdopodobne, że prowadzenie w sumie 16 przedmiotów - realizowanych wprawdzie nie na politologii, a na kierunkach pedagogika i administracja - wpłynęło na podniesienie kwalifikacji dr. Ptaka jako nauczyciela akademickiego. Wypada jedynie żałować, że Habilitant w autoreferacie nie wspomniał o rezultatach ewaluacji zajęć dydaktycznych, która stosowana jest obecnie we wszystkich liczących się uczelniach wyższych. Ponadto dr Ptak był promotorem oraz recenzentem prac dyplomowych na studiach pierwszego stopnia. W tym jednak zakresie dorobek Habilitanta należy uznać za stosunkowo skromny, bowiem nie ma on na przykład doświadczeń wynikających ze współpracy z doktorantami jako promotor pomocniczy.

Popularyzatorskie działania dr. Arkadiusza Ptaka dotyczą w głównej mierze obszaru Pleszewa. Wymienić tu trzeba członkostwo w zespole redakcyjnym „Rocznika Pleszewskiego”, publikacje dotyczące Pleszewa i Ziemi Pleszewskiej, a także wykłady adresowane do uczniów, działaczy społecznych i słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Pleszewie. Lokalny wymiar ma także zaangażowanie Habilitanta w organizację konferencji popularno-naukowych, czego przykładem jest seminarium dotyczące 25 rocznicy reaktywowania samorządu gminnego w Pleszewie. Interdyscyplinarne badania nad historią i współczesnością Pleszewa należy oczywiście ocenić pozytywnie, chociaż nie sposób nie zauważyć, że część z tych osiągnięć jest konsekwencją zaangażowania administracyjnego i politycznego dr. Arkadiusza Ptaka, jako ważnego przedstawiciela lokalnej elity samorządowej. Związek ten jest jeszcze bardziej widoczny w kontekście ekspertyz

wykonanych na zamówienie organów władzy publicznej. Cykl opracowań na temat przekształceń w pleszewskiej oświacie, które powstały i zostały wdrożone w życie w latach 2007-2009 jest tego najlepszym potwierdzeniem, co jednak w żadnym razie nie podważa kompetencji i umiejętności analitycznych Habilitanta. Zostały one także wykorzystane w recenzjach raportów badań ilościowych i jakościowych dotyczących kształcenia zawodowego w powiecie ostrowskim oraz opinii mieszkańców o stanie gminy Jarocin.

Pewnym uproszczeniem byłoby jednak stawianie dr. Arkadiuszowi Ptakowi zarzutu zamykania się w kręgu spraw lokalnych. Wyrazem dążeń Habilitanta do większego zaangażowania w badania regionalne i ogólnopolskie jest członkostwo w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk i Polskim Towarzystwie Nauk Politycznych.

Jedną z najsłabszych stron dorobku dr. Arkadiusza Ptaka jest współpraca międzynarodowa. Habilitant nie kierował do tej pory projektami realizowanymi we współpracy z badaczami zagranicznymi, nie odbywał staży w zagranicznych ośrodkach naukowych, a w konsekwencji nie utrzymywał kontaktów zawodowych z naukowcami z innych państw. Być może było to konsekwencją charakteru badań dotyczących spraw lokalnych, chociaż jako naukowiec mógł Habilitant wykorzystać możliwości jakie wynikają z rozwijającej się dynamicznie współpracy międzynarodowej polskich i europejskich samorządów terytorialnych.

Podsumowując dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i współpracę międzynarodową dr. Arkadiusza Ptaka trzeba jednak pamiętać, że jest on przede wszystkim samorządowcem z bardzo bogatym doświadczeniem, a praca akademicka ma charakter uzupełniający i wynika z autentycznych zainteresowań Habilitanta. Szczególnie w tym kontekście należy z uznaniem ocenić osiągnięcia dr. Ptaka na gruncie nauki. Jego potencjalna przewaga nad innymi badaczami wynika z wiedzy praktycznej nabytej w toku wieloletniej pracy w strukturach władz samorządowych. Jak się wydaje, jest to poważny atut, który w połączeniu ze znaczącym już dorobkiem naukowym i dydaktycznym Habilitanta, zaowocuje dalszym rozwojem jego potencjału badawczego.

Konkluzja

Zbliżając się do podsumowania pozytywnie należy ocenić dorobek naukowy dr. Arkadiusza Ptaka, a w szczególności monografię pt. *Sołectwa w lokalnym systemie władzy*, która bez wątpienia stanowi cenny wkład w rozwój nauk o polityce. Uznanie budzi sposób wykorzystania zebranego materiału źródłowego i literatury przedmiotu, który umożliwił udzielenie odpowiedzi na pytania badawcze i zweryfikowanie hipotez badawczych. Należy zatem stwierdzić, że jest to dzieło oryginalne potwierdzające kompetencje Autora do prowadzenia samodzielnej działalności naukowej. Uwzględniając dotychczasowy dorobek publikacyjny, aktywność dydaktyczną, popularyzatorską i organizacyjną uznaję, że dr Arkadiusz Ptak spełnia wymogi określone w *ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki*. W związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie dr. Arkadiusza Ptaka do kolejnych etapów postępowania habilitacyjnego.

Robert Kmiecik